

[Tredje næstformand.]

5) *Første behandling af:*

Forslag til lov om ændring af lov om afgift af arv og gave.

6) *Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående:*

Forslag til lov om ændring af lov om Danmarks biblioteksskole og forslag til lov om ændring af lov om folkebiblioteker m. v.

7) *Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående:*

Forslag til lov om valgmenigheder.

8) *Valg af 21 medlemmer til et udvalg angående:*

Forslag til lov om en amtskommune for hovedstadsområdet,

forslag til lov om revision af den kommunale inddeling i Københavns amtsråds-kreds,

forslag til lov om udligning i hovedstadsområdet,

forslag til lov om ændring af forskellige lovbestemmelser om udligning mellem kommuner i hovedstadsområdet,

forslag til lov om regionplanlægning i hovedstadsområdet,

forslag til lov om oprettelse af et hovedstadsråd [af Niels Helveg Petersen m. fl.],

forslag til lov om kommunal og amtskommunal udligning i hovedstadsområdet [af Niels Helveg Petersen m. fl.],

forslag til lov om revision af den kommunale inddeling i Københavns amtsråds-kreds [af Niels Helveg Petersen m. fl.]

og forslag til folketingsbeslutning om oprettelse af et planlægningsråd m. v. samt om kommunal og amtskommunal udligning i hovedstadsområdet [af Poul Schlüter m. fl.].

Mødet hævet kl. 19.47.

76. møde.

Torsdag den 6. april kl. 13.

Anden næstformand (Hanne Budtz):

Udvalget for undervisning og uddannelse har afgivet tillægsbetænkning over forslag til lov om ændring af lov om folkeskolen m. fl. love. (Undervisningspligtens udvidelse m. v.). Eksemplarer er omdelt.

Den første sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til møntlov.

(Lovforslaget (nr. 183) findes i tillæg A. sp. 3303, fremsættelsen i tidenden sp. 3449).

Anden næstformand (Hanne Budtz): Sammen med denne sag foretages den næste sag på dagsordenen, nemlig:

Første behandling af forslag til lov om afrunding af visse ørebeløb.

(Lovforslaget (nr. 184) findes i tillæg A. sp. 3309, fremsættelsen i tidenden sp. 3452).

Lovforslagene sattes til forhandling.

Harris Jensen: I betragtning af, at en- og toørernes værdi i den daglige omsætning ikke er så stor mere, skulle de to lovforslag, der ligger på bordet nu, forslag til møntlov fremsat af økonomi- og budgetministeren og forslag til lov om afrunding af visse ørebeløb fremsat af handelsministeren, ikke kunne fremkalde den store debat i det høje ting.

Vi må erkende, at det er en næsten 100-årig tradition, som skal ændres med denne møntlov, men at en ændring af den nugældende møntlov må være naturlig, da der samtidig kan påvises store besparelser ved afskaffelse af en- og toørerne samt ved, at man formindsker femørernes størrelse, hvorved der samtidig sker det, at møntsystemets værdier kommer til at følge mønternes størrelse, og deri ligger der for mig at se en ret væsentlig fordel, bl. a. for en kategori af

[Harris Jensen.]

mennesker, som, når der er sket ændringer af mønternes størrelse, har været i vanskeligheder, nemlig de blinde. Jeg mener, at ved denne ændring af mønternes størrelse i forhold til deres værdi får disse mennesker lettere ved at konstatere mønternes værdi.

Da tokronerne også er gået ud af omsætningen nu, vil det måske være naturligt, at det kom på tale med en ændring af femkronerne, men jeg håber, at inden dette sker, vil der blive ført forhandlinger med de parter, som kan rammes af vanskeligheder ved en sådan ændring. Her tænker jeg især på dem, der har et stort salg gennem automater.

I øvrigt kan jeg helt tiltræde, at økonomi- og budgetministeren får bemyndigelse til at gennemføre en forenkling på det administrative område ved et nærmere samarbejde mellem Den kgl. Mønts produktion og Danmarks Nationalbank.

Til det af handelsministeren fremsatte forslag til lov om afrunding af visse ørebeløb har jeg ikke mange bemærkninger at gøre, da jeg mener, at dette er udarbejdet sådan, at det ikke skulle kunne komme til at volde vanskeligheder hverken for de handlende eller for forbrugerne.

Derimod er der for mig nogen usikkerhed om, hvordan de handlende skal forholde sig med hensyn til den daglige kasseafstemning, når de ved dagens slutning skal gøre deres kasse op, for når man stadig anvender varepriser med skæve ørebeløb, tror jeg, der kan være visse vanskeligheder i dette spørgsmål.

Med disse bemærkninger kan jeg på socialdemokratiets vegne anbefale de to lovforslag til en velvillig og hurtig behandling.

Lowzow: Den nuværende møntlovs grundlag er ca. 100 år, så det er jo ikke overilet, når man tænker på en ændring af den. Men alligevel er det lidt trist, da de foreslåede ændringer er et tydeligt tegn på den inflation, der har rådet i de senere år, og på den fallende værdi af kronen og ørene. Vi må ikke håbe, at vi bliver nødt til at gå længere ad denne vej.

Hvor ringe det står til med realkøbekraften af den danske krone, kan vi jo se af, at finansministeren allerede havde kig på femørerne også, som det er sagt i bemærknin-

gerne til lovforslaget, men det kom ikke med denne gang.

Som situationen er i dag i den praktiske handel, er der ikke andet at sige til dette lovforslag, end at det er en logisk konsekvens at drage af den manglende interesse for og den manglende værdi af en- og toørerne. Men da det nu ikke er et lovændringsforslag, men en helt ny lov, vi er i gang med, vil jeg gerne på mit partis vegne udtrykke ønsket om, at vi holder os i allernærmeste kontakt med de grupper, som disse ændringer i praksis særligt berører, jeg tænker f. eks. på butikshandelen og alt, hvad hertil hører, og grupper som blindeorganisationer og andre. Særligt hensyn skal der tages til svagtseende mennesker, som i den daglige omgang med mønter har problemer, som vi andre ikke helt kan se og forstå. Man bør tage disse grupper med ved udformningen. Jeg er godt klar over, at udformningen af mønterne netop er taget ud af loven og skal fastsættes administrativt, men hvis der ikke bliver taget behørigt hensyn til de vanskeligheder, der kan opstå, vil man komme til at høre nærmere fra vort parti om disse sager.

Ændringen af størrelsesforholdet, så de små mønter bliver dem, der har den mindste værdi, er meget logisk. Vi kan her få en klar opdeling med en lille femøre og så stigende størrelse, efter som værdien stiger. De næste, der kan blive ubehageligt berørt af en sådan ændring, er vel nok de bedsteforældre, der før har fået et lille barn til at tage en femøre i stedet for en tiøre, fordi den var større, men det må de se at klare sig ud over. Der må dog også samtidig finde en afvejning sted af problemet, hvor små mønter man kan lave. Jeg har altid syntes, at enøren var en meget lille mønt at have med at gøre, og hvis det skal være en mønt, som virkelig får en værdi, som den får nu, når vi kommer op på femøren, er det spørgsmålet, hvor lille og hvor klejn den kan laves. Men dette er et detailspørgsmål, som jeg håber vi trods alt kan diskutere i udvalget.

Jeg skal ikke komme ind på flere detaljer. Vi ser velvilligt på ministerens ønske om at knytte Mønten til Nationalbanken, således at det samarbejde, der allerede finder sted, får en logisk placering.

Afrundingen af ørebeløbene er der en del

[Lowzow.]

detailspørgsmål i også, som jeg regner med vi kan klare i udvalget. Der er også spørgsmålet om checks og anvendelsen af disse, når man skal have den samme afrunding dér.

Jeg kan også tilbyde et positivt udvalgsarbejde, når vi kan få besvaret vore spørgsmål i udvalget.

Lennart Larson: Som tidligere ordførere har været inde på, må man hilse med tilfredshed, at man får en ny møntlov, eftersom den gamle snart er 100 år gammel. Jeg vil ligesom de øvrige ordførere på venstres vegne give tilslutning til et positivt arbejde.

Det er jo sådan, som der også er gjort bemærkninger om, at prisudviklingen har medført, at en- og toererne ikke har selvstændig købekraft, og at der ikke er noget behov for dem i den daglige omsætning. Man kunne vel også se på her, at værdien af respektive en- og toer er mange gange større end den værdi, de har i omsætningen.

Jeg hilser også med tilfredshed de besparelser, der ligger i selve lovforslaget.

Det har været drøftet, når man nu endelig skulle have en ny møntlov, om ikke man skulle gå over til decimalsystemet og måske bare sætte et komma ind. Det har også været overvejet af ministeren, men man har i forhandlingerne med organisationerne fundet, at det ikke var betimeligt allerede nu at afskaffe femøren, da det vil give et betydeligt besvær i betalingsforhold ude i samfundet. Imidlertid må det være rigtigt, at ministeren søger og får den administrative beføjelse til at få de ønskelige ændringer i gang henad vejen, idet den nye femøre, som blev kritiseret her, allerede har den dobbelte værdi i materiale af, hvad den har i købekraft.

Jeg finder også, det er rigtigt, at ministeren får de forskellige bemyndigelser og specielt bemyndigelsen til at bestemme, at Den kgl. Mønts opgaver kan overføres til Nationalbanken.

Spørgsmålet om femkronens størrelse har

også været nævnt, og såfremt man kommer ind på dette, har jeg tillid til, at ministeren vil forhandle med organisationerne i lighed med, hvad han har gjort med hensyn til dette lovforslags fremsættelse.

En følgelovgivning, der måtte komme, er lovforslaget om afrunding af visse ørebeløb til det nærmeste beløb, der er deleligt med fem; også det kan vi gå ind for. Loven får ikke nogen praktisk indflydelse på den gældende monopol- og prislovgivning, og den får ingen betydning for lønfastsættelsen.

Jeg vil derimod gerne stille et spørgsmål til ministeren: kan det nu være rigtigt — vi kan måske se på det i udvalget — at man har to skæringsdatoer? Møntloven skal sættes i kraft den 1. januar og afrundingsloven den 1. april. Det kunne være, det var mere betimeligt, at man satte dem i kraft samtidig, idet det her kan være et spørgsmål, om man i det hele taget har mønter tilbage. De vil jo få en værdi på mange områder ud over den, de har, og jeg tror, at vi i udvalget må se på, om disse ikrafttrædelsesdatoer kan være anderledes, eller de skal være som foreslået i lovgivningen her.

I øvrigt vil jeg på mit partis vegne anbefale lovforslagene til hurtig og velvillig udvalgsbehandling.

Stinus: Det, der først og fremmest motiverer lovforslagene, er ønsket om forenkling og besparelse. Det er to ønsker, som det radikale venstre umiddelbart kan tilslutte sig. I denne ånd skal jeg indskrænke mig til nogle få bemærkninger.

Når lovforslagene overhovedet kan fremsættes, skyldes det jo den møntforringelse, der har fundet sted, og denne møntforringelse kan illustreres ved et par eksempler. Ved møntloven af 1873, som bl. a. indførte decimalsystemet i vort møntvæsen, fastsattes guldindholdet pr. krone til 0,4032 g. Det guldindhold pr. krone, som Danmark i dag kan angive til Den internationale Valutafond, hvis betalingssystem fortsat er baseret på gullet, er 0,1185 g. Og et andet eksempel: kronens købekraft i dag udgør kun 25

[Stinus.]

pct. af værdien i 1939 og knap 15 pct. af 1914-værdien. Der er altså ikke megen værdi tilbage i de helt små mønter, og der er ganske givet baggrund for, at de afskaffes nogenlunde samtidig med, at de kan fejre 100 års jubilæum. For en radikal er det selvfølgelig en tilfredsstillende, at en radikal ordfører allerede for 20 år siden fra denne talerstol gjorde sig til talsmand for afskaffelse af småmønterne.

Til trods for min tilslutning til principerne i lovforslaget skal jeg ikke undlade at påpege, at der er noget særdeles unaturligt ved, at mindste faktiske enhed, mindste enhed at tage og føle på bogstavelig talt i et system med mindste regningsenhed 1 øre nu bliver en femøresmønt. Mindste regningsenhed vil i fremtiden kun eksistere på papiret. Dette kan ikke undgå at skabe problemer, og det er vel et spørgsmål, hvor længe en sådan ordning kan opretholdes.

Det er vel i øvrigt et spørgsmål, hvor længe femøren får lov til at eksistere, jfr. bemærkningerne til lovforslaget, ifølge hvilke man allerede har gjort sig overvejelser med hensyn til dens afskaffelse.

Med til forenklingen hører, at værdi, vægt, størrelse og materiale efter lovforslaget i fremtiden skal fastsættes administrativt, nemlig ved kgl. anordning.

Vi stiller os også positivt til forslaget om, at ministeren bemyndiges til at lade præge jubilæumsmønter o. lign. Vi deler ministerens opfattelse, således som denne kommer til udtryk i den skriftlige fremsættelse, at det vil være hensigtsmæssigt, om spørgsmålet om antal og fordeling af eventuelt overskud ved salg af sådanne særlige mønter forelægges finansudvalget til godkendelse.

Der åbnes med lovforslaget adgang til administrativt at gennemføre andre ændringer i møntsystemet. I bemærkningerne til § 2, stk. 1, omtales således en formindskelse af femkronemønten, og det hedder sluttelig i bemærkningerne til denne paragraf, at andre ændringer i møntsystemet ikke er aktuelle; dog omtales i de almindelige bemærkninger og i ministerens skriftlige fremsættelse også planer om at formindske størrelsen af femøren. Ministeren er selv opmærksom på, at en øjeblikkelig formindskelse af femkronen ikke vil være velkommen blandt de automathandlende, og jeg synes også,

man skal være varsom med at gøre femøren alt for lille og fremstille den af alt for ringe materiale, selv om der vil være penge at spare. Mønten kan også blive for ringe at se på og røre ved.

Lovforslaget om afrunding af visse ørebølber er at betragte som en nødvendig følgelov til møntloven. Det hedder i bemærkningerne, at loven kun finder anvendelse på betalingssituationen, og videre, at afrundingsreglen ingen betydning får for fastsættelse af priser på enkelte varetyper, idet afrunding først finder sted ved betaling. Det lyder jo meget kønt, men kan da kun betragtes som en formentlig kortvarig overgangsordning. Systemet er allerede brudt — et nødvendigt brud erkender jeg — når det senere i bemærkningerne hedder, at der ved samtidig betaling af flere mellemværender gennem pengeinstitutter og postvæsenet må foretages afrunding af hver enkelt betaling. Det skal nok skabe forvirring. Så meget mere glæder jeg mig over bemærkningerne om det nødvendige oplysnings- og informationsarbejde. Jeg skal her give udtryk for håb om, at man både med hensyn til fremstilling af den omtalte brochure og med hensyn til lay-out af annoncerne i dagspressen allierer sig med sagskundskaaben. Så vil man f. eks. undgå udtryk som „Loven er deklaratisk“. De første oplysninger, der fremkom i dagspressen om det foreslåede afrundingsystem, fremmede næppe forståelsen.

Ruth Olsen: Det her er jo noget, befolkningen har ventet længe på. En- og toørerne har i de sidste mange år kun været til irritation ikke mindst for de handlende. Når staten så oven i købet kan spare 4 mill. kr. årlig, idet jeg går ud fra som en selvfølge, at femørerne samtidig gøres mindre, så møntstørrelsen får en logisk sammenhæng med deres numeriske værdi, forstår man egentlig ikke, hvorfor dette reformforslag ikke er kommet noget før.

Hvad angår § 2, stk. 2, i forslag til møntlov, der giver økonomi- og budgetministeren bemyndigelse til at lade præge og udsende særlige mønter, så jeg meget gerne om ikke i lovforslaget så dog i bemærkningerne indføjet noget om principperne for anvendelsen af proventet fra disse mønter, men det kan vi jo drøfte i udvalget. Økonomi- og budgetministeren har tidligere udtrykt velvilje

[Ruth Olsen.]

over for en ændring af traditionerne på dette område.

I øvrigt går jeg ud fra, at bemyndigelsen til økonomi- og budgetministeren ikke går videre, end at disse sager for fremtiden kommer til forhandling i finansudvalget. Men ellers lover vi lovforslaget eller rettere lovforslagene en velvillig behandling, for også afrundingsloven kan vi naturligvis tilslutte os; vi håber dog, at disse regler efterhånden vil blive overflødige.

Økonomi- og budgetministeren (Per Hækkerup): Jeg vil gerne takke ordførerne for den velvillige modtagelse af lovforslagene. Jeg er naturligvis parat til at diskutere de enkeltheder, som har været nævnt her i debatten, i det udvalg, som bliver nedsat, og skal derfor nøjes med at udtrykke håb om, at vi kan få et hurtigt udvalgsarbejde, sådan at reformen kan træde i kraft til de tidspunkter, som er forudsat i lovforslagene. Også tidspunkterne kan naturligvis gøres til genstand for drøftelse i udvalget.

Handelsministeren (Erling Jensen): Også jeg vil gerne takke for betragtningerne om følgelovforslaget om afrunding af visse ørebeløb.

Jeg skal sige til hr. Harris Jensen, at det er rigtigt, at der ikke længere vil kunne foretages en nøjagtig afstemning på ørebeløb. Handelsministeriet har konfereret disse synspunkter med revisororganisationerne, der er enige i, at det ikke bliver noget problem.

Til hr. Lowzow skal jeg sige, at det er rigtigt, at både checks og andre betalingsmidler skal fremtræde med de afrundede ørebeløb, og til hr. Lennart Larson, at jeg ligesom økonomi- og budgetministeren er enig i, at vi kan drøfte tidspunkterne, men for handelsministeriet forekommer det at være værdifuldt, at afrundingsforslagets start falder sammen med ophøret af gyldighedsperioden for de nuværende en- og toører.

Jeg har taget hr. Stinus' betragtninger til mig om et moderne og tidssvarende og professionelt lay-out på det oplysningsarbejde, som jeg er enig med ham i vil være værdifuldt, og jeg skal skynde mig at sige, at udtrykket deklaratisk var henvendt til folketingets medlemmer, for hvem det er al-

mindelig bekendt. Vi skal sørge for at give en mere letforståelig forklaring i øvrigt.

Og så skal jeg blot endnu en gang give tilsagn om at medvirke under udvalgsarbejdet til at løse de tvivlsspørgsmål, der måtte være tilbage, og bekræfte, at denne lov ikke er andet og mere end en nødvendig følgelovgivning til økonomi- og budgetministerens møntforslag.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagenes overgang til anden behandling
vedtoges uden afstemning.

Anden næstformand (Hanne Budtz): Jeg foreslår, at lovforslagene henvises til et udvalg på 17 medlemmer. Hvis ingen gør indsigelse imod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om særlig indkomstskat m. v. (Ændring af beskatningsprocenter m. v.).

(Lovforslaget (nr. 175) findes i tillæg A. sp. 2849, fremsættelsen i tidenden sp. 3335).

Anden næstformand (Hanne Budtz): Sammen med denne sag foretages den næste sag på dagsordenen, nemlig:

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om frigørelsesafgift m. v. af fast ejendom. (Ophævelse af afståelsesafgiften m. v.).

(Lovforslaget (nr. 176) findes i tillæg A. sp. 2869, fremsættelsen i tidenden sp. 3335).

Lovforslagene sattes til forhandling.

Hans Lund: Det foreliggende lovforslag om skærpelse af den særlige indkomstskat har allerede givet anledning til omtale i pressen, og finansministeren har jo kommenteret det. Det kunne måske godt være fristende for mig at tage nogle af de spørgsmål op, der er rejst, men det skal jeg undlade, i hvert fald i denne omgang.